

dr Kamila Radlińska

Katedra Ekonomii
Wydział Nauk Ekonomicznych
Politechnika Koszalińska

Zróżnicowanie rynku pracy województwa zachodniopomorskiego

WSTĘP

Cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia i Strategii Lizbońskiej zobowiązały władze krajów członkowskich m.in. do zainicjowania zmian na rynku pracy. Działania państwowych służb zatrudnieniowych zostały skupione na tworzeniu mechanizmów zmierzających do osiągnięcia stanu pełnego zatrudnienia, wysokiej produktywności i jakości pracy. Współcześnie badania nad spójnością rynku pracy są prowadzone szeroko, jednak wnioski z nich płynące w dalszym ciągu nie wydają się być wyczerpujące. Zróżnicowanie regionalne i lokalne polskiego rynku pracy to w dalszym ciągu interesujący temat badawczy. Region nie jest pojęciem jednoznacznym. Literatura proponuje wiele definicji, w zależności od celu analiz przyjętego przez badaczy. Na potrzeby analiz przeprowadzonych w ramach niniejszego opracowania pojęcie regionu jest utożsamiane z województwem. Stanowi to pewne uproszczenie, gdyż województwo nie pokrywa się z regionem [Grabiński, 2003, s. 14].

W ramach niniejszego opracowania zaprezentowana została analiza regionalnego i lokalnego zróżnicowania rynku pracy w Polsce. Podjęty zakres przestrzenny badania dotyczył zatem regionalnych, a także lokalnych rynków pracy. Taki zakres badawczy pozwolił na osiągnięcie celu, którym było ukazanie kierunków zmian na historycznie ukształtowanej mapie rynku pracy w Polsce oraz w województwie zachodniopomorskim.

METODOLOGIA BADAŃ

Źródeł informacji o rynku pracy jest wiele. Ze względu na tę dużą dostępność informacji dotyczącą rynku pracy do analizy wybrano następujące źródła informacji: Główny Urząd Statystyczny oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie. Badane regionalnego zróżnicowania rynku pracy zaproponowane w artykule zostało przeprowadzone w oparciu o te dwa źródła informacji.

Główny Urząd Statystyczny gromadzi i udostępnia dane statystyczne na mocy szczegółowych przepisów prawa. Dane statystyczne podawane są w for-

mie zagregowanej i dotyczą nieomal wszystkich sfer gospodarki narodowej. W obszarze rynku pracy GUS gromadzi m.in. agregaty liczby pracujących, liczby bezrobotnych, czy stopy bezrobocia rejestrowanego. Dane są grupowane w różnych horyzontach czasowych, niektóre statystyki są szczegółowe i prowadzone w ujęciu miesięcznym, a niektóre publikowane są raz w roku, czy nawet raz na dwa lata. Zakres przestrzenny statystyk także jest różny dla wybranych mierników, poczynawszy od danych krajowych po dane szczegółowe, tj. dotyczące powiatów, gmin czy miast. Dane, których źródłem były zasoby Głównego Urzędu Statystycznego wykorzystywano przede wszystkim przy badaniu zróźnicowania wojewódzkiego rynku pracy, określaniu pozycji województwa zachodniopomorskiego rynku pracy na tle średniej krajowej. Wojewódzki Urząd Pracy realizuje i udostępnia statystyki rynku pracy w województwie, powiatach i gminach, dokonuje analiz zjawiska bezrobocia w województwie w oparciu o przepisy ustawy o statystyce publicznej. Dane gromadzone przez WUP pozwalają na szczegółowe analizy i w ramach artykułu zostały wykorzystane do określania zróźnicowania lokalnych rynków pracy województwa zachodniopomorskiego.

Analiza sytuacji na rynku pracy w niniejszym opracowaniu opisana została przy użyciu podstawowych wskaźników rynku pracy:

- a) wskaźnika bezrobocia,
- b) stopy bezrobocia rejestrowanego.

Oba mierniki zasadniczo opisują tę samą kategorię rynku pracy, jednak używają różnych metod pomiarowych. Wskaźnik bezrobocia to według metodologii Wojewódzkich Urzędów Pracy procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Natomiast stopa bezrobocia rejestrowanego, którą do charakterystyki rynku pracy wykorzystuje Główny Urząd Statystyczny, określa procentowy udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, bez pracowników jednostek budżetowych.

Podstawową jednostką przestrzenną badania stał się rynek pracy województwa zachodniopomorskiego na tle wszystkich województw oraz w układzie gmin. Większość dotychczas prowadzonych analiz rynku pracy opierała się na informacjach zagregowanych do poziomu województwa. Lokalna charakterystyka badania znacznie wzbogaca walor poznawczy opracowania. Regionalne i lokalne zróźnicowanie rynku pracy w czasie i przestrzeni ma istotne znaczenie dla teorii ekonomii, gospodarki, a także społeczeństwa. Zakres czasowy analizy to lata 2001–2011, co podyktowane zostało dostępnością danych empirycznych.

REGIONALNE ZRÓŻNICOWANIE STOPY BEZROBOCIA W POLSCE

Współcześnie daje się zauważyć znaczne dysproporcje regionalne, w tym zróźnicowanie regionalnych rynków pracy, dotyczy to zarówno warunków polskich oraz warunków europejskich [por. Puga, 1998, s. 24–56; Góra, Sztanderska, 2006, s. 101–135].

Regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce jest procesem trwałym, co zostało potwierdzone w licznych badaniach empirycznych, a przyczyny tego zjawiska stały się przedmiotem wielu różnorodnych opracowań naukowych. Także wypracowywane w trakcie analiz mechanizmy korygujące mają różnorodny charakter [Abraham, 1995, s. 126].

W procesie urbanizacji można doszukiwać się początków powstania problemów regionalnego zróżnicowania rynku pracy. Wielkie aglomeracje, sieć miast, jak również gęstość sieci drogowej i kolejowej przyczyniły się zarówno do powstania, jak i ugruntowania różnic w regionalnych poziomach rozwoju regionów. Procesy przemian ustrojowych pogłębiły jeszcze bardziej dysproporcje w regionalnym rozwoju rynku pracy. Tradycyjne teorie zróżnicowania bezrobocia wskazują m.in. sztywność płac realnych, zmiany w popycie zagregowanym, niedopasowanie się popytu na pracę i podaży pracy, obniżanie się kwalifikacji zawodowych, czy niewystarczające inwestycje jako przyczyny występowania tego zjawiska [Bradley, Taylor, 1997, s. 59]. Struktura podaży pracy to również ważny czynnik mający istotny wpływ na przestrzenny poziom bezrobocia. Dysproporcje w rozwoju regionów mogą wynikać także między innymi z odmiennej zdolności poszczególnych regionów do tworzenia środowiska przyjaznego dla innowacyjnych przedsiębiorstw i ich zaplecza naukowo-badawczego, jak również z powiązań w obrębie terytorialnych układów produkcyjnych, dostępnego kapitału ludzkiego i społecznego oraz historycznie ukształtowanych modeli rozwoju [Tuziak, ([http](http://))].

Niezależnie od podawanych przyczyn zjawiska regionalnego zróżnicowania rynku pracy, czy proponowanych sposobów jego korekcji proces zróżnicowania regionalnego polskiego rynku pracy jest problemem trwałym i historycznie ugruntowanym. Ważne są takie elementy jak infrastruktura, zasoby endogeniczne regionów, produktywność. W teorii słabe ekonomicznie regionalne rynki pracy mogą rozwijać się szybko, gdy tylko w umiejętny sposób wykorzystane zostaną atuty tych rynków, w praktyce rozwiązanie to nie jest proste do aplikacji. Wręcz przeciwnie, współczesne analizy poziomu rozwoju poszczególnych regionalnych rynków pracy wskazują na w dalszym ciągu utrzymujący się dystans pomiędzy wybranymi rynkami pracy [Gawrycha, Szymczak, 2010, s. 47–58].

Potwierdzeniem utrzymywania się stabilności różnic w poziomach rozwoju wojewódzkich rynków pracy w Polsce oraz tendencji ich zmian są informacje zawarte w tabeli 1 dotyczące rejestrowanej stopy bezrobocia w układzie wojewódzkim w Polsce w latach 2000–2011. Dane podane zostały w procentach.

Statystyki stóp bezrobocia rejestrowanego zaprezentowane w tabeli 1 pochodzą ze zbioru informacji Głównego Urzędu Statystycznego. Analiza danych wskazuje na ukształtowaną trwałą strukturę rynku pracy w Polsce. Badanie empiryczne dowiodło, że zróżnicowanie bezrobocia pomiędzy regionalnymi rynkami pracy jest duże. Stan ten jest niekorzystny dla pozostałych działów gospo-

darki narodowej i pociąga za sobą niekorzystne makroekonomiczne skutki. Charakterystyka regionalnych rynków pracy dokonana za pomocą stopy bezrobocia rejestrowanego to badanie proste, lecz dające obiektywny obraz zróźnicowania regionalnego rynku pracy w Polsce.

Tabela 1. Rejestrowana stopa bezrobocia w województwach 2001–2011 [%]

Lp.	Województwo	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Mazowieckie	12,9	13,9	13,7	15,0	13,8	11,9	9,2	7,3	9,0	9,4	9,9
2	Małopolskie	14,0	13,9	13,9	15,0	13,8	11,4	8,8	7,6	9,7	10,4	10,5
3	Podlaskie	15,1	15,2	14,5	15,9	18,4	13,3	10,7	9,8	12,6	13,2	14,1
4	Wielkopolskie	15,2	16,1	16,0	16,2	14,6	11,8	8,0	6,4	9,1	9,2	9,2
5	Śląskie	15,5	16,5	16,4	16,8	15,4	12,8	9,3	6,9	9,2	9,9	10,1
6	Lubelskie	15,7	15,8	15,5	17,8	17,0	15,5	13,0	11,3	12,8	13,0	13,3
7	Podkarpackie	17,3	16,9	16,7	19,1	18,4	16,5	14,4	13,4	15,5	15,8	15,7
8	Opolskie	17,8	19,3	19,2	19,9	18,6	16,3	12,0	9,9	12,6	13,1	13,3
9	Łódzkie	18,1	18,5	18,5	19,6	17,9	14,8	11,5	9,2	11,6	12,1	12,7
10	Świętokrzyskie	18,3	18,5	18,1	21,9	20,6	17,8	15,1	13,9	14,7	14,7	15,3
11	Pomorskie	19,6	21,2	21,5	21,3	19,3	15,5	10,9	8,4	12,0	12,2	12,4
12	Dolnośląskie	21,1	22,5	22,5	22,3	20,5	16,8	11,8	10,2	12,5	13,0	12,5
13	Kujawsko-pomorskie	21,6	22,6	22,8	23,5	22,3	19,3	15,2	13,4	15,8	16,6	16,9
14	Zachodniopom.	24,0	26,4	27,0	27,4	25,6	21,7	16,6	13,4	16,5	17,4	17,5
15	Lubuskie	24,1	25,9	26,0	25,8	23,3	19,3	14,2	12,4	15,9	15,6	15,4
16	Warmińsko-mazurskie	28,7	28,8	28,3	29,2	27,5	23,7	19,0	16,8	20,2	20,0	20,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl (30.09.2012).

Najniższe poziomy stopy bezrobocia rejestrowanego zostały osiągnięte w grupie województw tzw. liderów. Województwa mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie, podlaskie, lubelskie i śląskie to regiony o najniższych stopach bezrobocia rejestrowanego. Stopy bezrobocia rejestrowanego wynosiły w roku 2011 odpowiednio: 12,9%, 14,0%, 15,2%, 15,1%, 15,7%, 15,5% przy średniej rocznej stopie bezrobocia rejestrowanego dla Polski 18,7% i odchyleniu standardowym 4,3%. Województwa liderzy cechują się stopą bezrobocia rejestrowanego zdecydowanie niższą niż jej wartość średnia. Obok województw liderów w grupie województw, których stopa bezrobocia rejestrowanego była niższa niż średnia dla kraju w 2001 r. znalazły się jeszcze cztery województwa – kolejno podkarpackie, opolskie, łódzkie oraz świętokrzyskie. Podobną sytuację rynku pracy można dostrzec w 2011 r. W grupie liderów, tj. województw o stopie bezrobocia rejestrowanego niższą niż średnia stopa bezrobocia dla kraju (tj. niższa niż 13,7%, przy średnim odchyleniu 3,0%) znalazły się kolejno województwa: wielkopolskie, mazowieckie, śląskie małopolskie, pomorskie, dolnośląskie, opolskie,

łódzkie i lubelskie. Przeprowadzono analogiczne obserwacje i analizy województw o ponadprzeciętnej wysokości stopy bezrobocia rejestrowanego. Najwyższa wartość stopy bezrobocia została zarejestrowana w województwie warmińsko-mazurskim zarówno w roku 2001, jak i w roku 2011. Jest to zjawisko niepokojące. Województwami o wysokiej stopie bezrobocia były także województwa zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, lubuskie i świętokrzyskie.

Analiza dowodzi, że proces zróżnicowania regionalnego ma charakter względnie trwały, choć nie nieodwracalny – zauważyć można migracje „regionalnych rynków pracy” do i z grupy liderów, czego przykładem może być zmiana pozycji województw dolnośląskiego i pomorskiego w 2011 r.

Analiza materiału przedstawionego w tabeli 1 pozwoliła na sformułowanie prawidłowości dotyczących zróżnicowania regionalnych rynków pracy:

- a) krajowa oraz regionalne stopy bezrobocia rejestrowanego w badanym okresie uległy znacznemu zmniejszeniu,
- b) zmiana pozycji wojewódzkiego rynku pracy w klasyfikacji jest trudna, choć nie niemożliwa.

Wnioski z analizy są tu przesłanką dla podejmowania dalszych, szczegółowych badań w tym zakresie.

ZRÓŻNICOWANIE RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W LATACH 2001–2011

Przeprowadzone dotychczasowe analizy wskazały na znaczne zróżnicowanie regionalnych rynków pracy. Jednym z obiektów bliższej analizy stał się rynek województwa zachodniopomorskiego. Województwo to znajduje się w grupie województw (w 2001 r. oraz w 2011 r.), dla których stopa bezrobocia rejestrowanego jest wyższa niż średnia stopa bezrobocia w kraju. Potencjał ekonomiczny województwa zachodniopomorskiego i jego wykorzystanie nie wpływają w sposób istotny na obniżenie tego dystansu. W badanym okresie nie nastąpiło także przybliżenie województwa do grupy województw liderów. Celem artykułu jest próba wyjaśnienia, choćby częściowo, tego zjawiska.

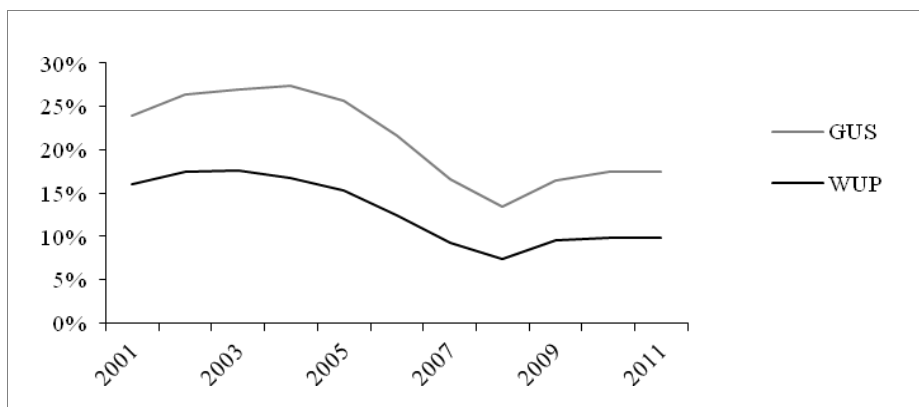
Pomiary bezrobocia dokonywane przez Główny Urząd Statystyczny i Wojewódzki Urząd Pracy różnią się przyjętą metodologią. Jak już wspomniano, procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym to zgodnie z metodologią Wojewódzkiego Urzędu Pracy miernik bezrobocia zdefiniowany w statystyce państwowych służb zatrudnieniowych jako wskaźnik zatrudnienia. Z kolei obliczana przez Główny Urząd Statystyczny stopa bezrobocia rejestrowanego odnosi się – o czym była już mowa – do procentowego stosunku liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy do cywilnej ludności aktywnych zawodowo. W tabeli 2 zaprezentowane zostały wyniki pomiaru obu statystyk.

Tabela 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego oraz wskaźnik bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2011 [%]

Woj. zachodniopomorskie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stopa bezrobocia	24,0	26,4	27,0	27,4	25,6	21,7	16,6	13,4	16,5	17,4	17,5
Wskaźnik bezrobocia	16,1	17,4	17,6	16,7	15,3	12,5	9,3	7,4	9,5	9,9	9,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, www.wup.pl (30.09.2012).

Dane dotyczące stopy bezrobocia rejestrowanego oraz wskaźnika bezrobocia zostały zaprezentowane w formie graficznej na wykresie 1.

Wykres 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego GUS oraz wskaźnik bezrobocia WUP w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2011 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, www.wup.pl (30.09.2012).

Analizując poziom, kierunek oraz tempo zmian mierników bezrobocia wojewódzkiego rynku pracy zauważyć można, że:

- stopa bezrobocia rejestrowanego oraz wskaźnik bezrobocia w analizowanym okresie uległy zmniejszeniu i było to zgodne z tendencjami, jakie dało się zauważyć dla krajowego rynku pracy,
- przyjęta przez GUS metodologia obliczania stopy bezrobocia rejestrowanego skutkuje oszacowaniem wyższych poziomów bezrobocia w stosunku do przyjętej metodologii obliczania wskaźnika bezrobocia przez WUP.

W dalszej części artykułu zaproponowano częściowe wyjaśnienie powstałych nierównomierności w poziomie bezrobocia na zachodniopomorskim rynku pracy. Kierunek wyznaczyły założenia modeli ekonomicznych opisujących przesłanki regionalnego zróżnicowania rynków odwołujące się m.in. do modeli

biegunów wzrostu, teorii polaryzacji, czyli tzw. nowej geografii ekonomicznej. W tym kontekście podkreślone zostało znaczenie aglomeracji dla rozwoju rynków pracy, w tym funkcjonowania lokalnych rynków pracy. Rynki pracy w głównych ośrodkach Polski charakteryzują się wyraźną specyfiką i dodatnio wpływają na poziom zatrudnienia, choć efektywność rynków pracy na obszarach wielkich miast i obszarach mniej zurbanizowanych może być podobna. W analizie przestrzennych różnic lokalnych rynków pracy wskazane jest więc przyjęcie układu: duże miasta – teren peryferyjny. W ostatnich dziesięcioleciach obserwowana jest zmiana ekonomicznego charakteru aglomeracji. Wraz z ich deindustrializacją stopniowo przestają być miejscem produkcji dóbr przemysłowych, a stają się w coraz większym stopniu miejscem produkcji nowych technologii oraz usług powodując pogłębienie się dysproporcji w układzie miasto z obszarem podmiejskim – obszary peryferyjne.

LOKALNE RYNKI PRACY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

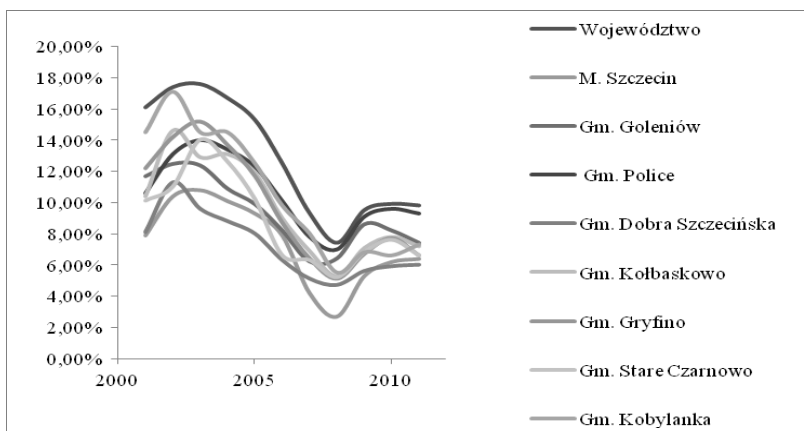
Dynamikę zmian na lokalnych rynkach pracy województwa zachodniopomorskiego opisano przy użyciu wskaźnika bezrobocia szacowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie. Zostało to podyktowane względami praktycznymi, ponieważ dane dotyczące wskaźnika bezrobocia są agregowane dla poziomu gmin. Dostarczane są w sposób systematyczny, w układzie miesięcznym od roku 2001.

W procesie analizy zgromadzono dane o wskaźniku bezrobocia dla wybranych gmin województwa zachodniopomorskiego. Gminy te podzielono, zgodnie z założeniami badania, na następujące grupy gmin:

- a) miasto Szczecin i gminy podmiejskie, tj. gminy: Szczecin, Goleniów, Police, Dobra Szczecińska., Kołbaskowo, Gryfino, Stare Czarnowo, Kobyłka
- b) gminy peryferyjne: Mieszkowice, Boleszkowice, Bierzwnik, Drawno, Kalisz Pomorski, Świdwin, Cedynia, Dębno, Barlinek, Nowogródek Pomorski, Pełczyce, Drawsko Pomorskie, Krzęcin, Sławoborze, Brzeźno, Rymań.

W analizie lokalnych różnic rynku pracy wzięto pod uwagę zarówno gminy leżące w pobliżu Szczecina, jak i położone peryferyjnie. Pominięto udział gmin nadmorskich, ponieważ wykazują one silny związek z gospodarką turystyczną. Zdecydowanym największym rynkiem pracy w analizowanej zbiorowości jest rynek Szczecina.

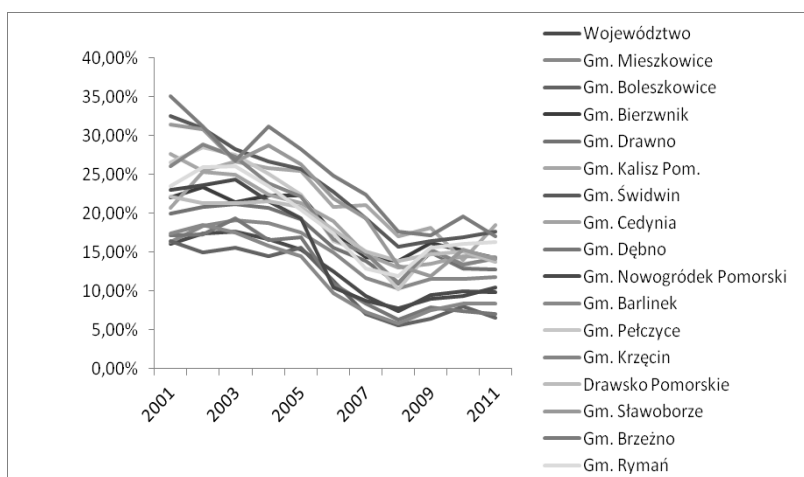
Analizę przeprowadzono dwuetapowo. Pierwszy etap badań polegał na analizie wskaźników bezrobocia w gminach podmiejskich i w mieście Szczecinie. Etap drugi, to porównanie ich poziomów do średniej dla województwa. Poziomy wskaźników bezrobocia gmin podmiejskich miasta Szczecina zostały zaprezentowane na wykresie 2.

Wykres 2. Wskaźnik bezrobocia w wybranych gminach podmiejskich i w mieście Szczecinie w latach 2001–2011 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, www.wup.pl (30.09.2012).

Analogiczne postępowanie zostało powtórzone w stosunku do gmin położonych peryferyjnie. Wykres 3 jest graficznym przedstawieniem wysokości wskaźników bezrobocia w wybranych gminach peryferyjnych województwa zachodniopomorskiego w latach 2001–2011 oraz porównaniu ich z wielkością średnią dla województwa.

Wykres 3. Wskaźnik bezrobocia w wybranych gminach podmiejskich i mieście Szczecinie w latach 2001–2011 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, www.wup.pl (30.09.2012).

Lokalne rynki pracy w województwie zachodniopomorskim mają swoją specyfikę, wynikającą z zagospodarowania terenu województwa, ponieważ przeważająca część województwa to obszary wiejskie, o popegeerowskim charakterze. Także zmiana struktury gospodarki po 1989 r. spowodowała na tych obszarach szybki wzrost bezrobocia i spadek poziomu aktywności zawodowej.

Przeprowadzona analiza wskazuje na ukształtowanie się względnie trwałych dysproporcji w poziomie bezrobocia w układzie lokalnym województwa. Tendencje ukazane na wykresach 2 i 3 pokazują prawidłowości w zakresie wysokości wskaźników bezrobocia w obszarach podmiejskich oraz w obszarach peryferyjnych.

Gminy podmiejskie oraz miasto Szczecin to gminy, w których odnotowano najniższe poziomy wskaźnika bezrobocia. W całym horyzoncie czasowym gminy podmiejskie oraz miasto Szczecin osiągały poziom zdecydowanie niższy niż wartość wskaźnika bezrobocia osiągnięta dla województwa. Obszary peryferyjne natomiast zachowują zgodnie z oczekiwaniem wyższe wskaźniki bezrobocia niż średni poziom wskaźnika dla województwa. Wyjątek w tej grupie stanowią gminy: Boleszkowice, Barlinek, Dębno, Nowogródek Pomorski. Warto byłoby wskazać przyczyny takiego stanu rzeczy, niestety z uwagi na objętość artykułu problem ten nie zostanie omówiony.

Analiza miar bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w układzie lokalnym pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- a) niższy poziom wskaźnika bezrobocia dotyczy gmin podmiejskich oraz miasta Szczecina i we wszystkich latach analizy był on niższy niż średnia miara wskaźnika dla województwa,
- b) gminy peryferyjne charakteryzują się generalnie wyższymi niż średnia dla województwa wskaźnikami bezrobocia,
- c) istnieją lokalne rynki pracy, które pomimo ich peryferyjnego położenia charakteryzują się szczególnie w ostatnich latach analizy wskaźnikami bezrobocia niższymi niż wskaźniki dla województwa.

Analiza lokalnych rynków pracy, w układzie miasto Szczecin i obszary podmiejskie – obszary peryferyjne potwierdza trwałość ukształtowanej struktury zróżnicowania lokalnego rynku pracy województwa zachodniopomorskiego. Pojawienie się gmin, których mierniki rynku pracy zmieniły swoje położenie względem wskaźnika bezrobocia dla województwa pozwala przypuszczać, że kierunek analiz jest słuszny.

PODSUMOWANIE

Tendencje regionalnego zróżnicowania rynków pracy na rynku polskim są podobne jak w wielu innych krajach Europy Środkowej. Na ukształtowanie się różnic m.in. w poziomie bezrobocia silny wpływ miała transformacja gospodarki. Wyraźnie szybszym wzrostem i niższym poziomem bezrobocia charak-

teryzowały się obszary miejskie i podmiejskie. Instrumentami sprzyjającymi wzrostowi regionów stały się infrastruktura, zasoby endogeniczne regionów, produktywność.

Rynek pracy w województwie zachodniopomorskim jest pod wieloma względami specyficzny, a o specyfice tego regionu decyduje układ lokalny województwa. Brak aglomeracji, dużych miast spowodował problem braku ośrodków wzrostu w województwie. Przeważająca większość gmin w województwie zachodniopomorskim to gminy wiejskie, o popegeerowskim charakterze. Dodatkowo transformacja ustrojowa lat 90. XX w. spowodowała na tych obszarach szybki wzrost bezrobocia i spadek poziomu aktywności zawodowej ludności. Przeprowadzona analiza wskazuje jednak, że proces zróźnicowania jest trwały, lecz nie nieodwracalny, a w badaniu pojawiły się gminy, które odwróciły tendencję.

Szczegółowe wnioski dotyczące zróźnicowania regionalnych i lokalnych rynków pracy dotyczyły m.in. zmniejszenia się krajowej oraz regionalnych stóp bezrobocia rejestrowanego oraz wskaźnika bezrobocia, trudności w zmianie pozycji województwa w rankingu rynków pracy, trudności powstające przy wyborze metody pomiarowej. Analiza miar bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w układzie lokalnym pozwoliła na wyróżnienie lokalnych rynków pracy, tj. rynków podmiejskich oraz rynków peryferyjnych oraz charakterystyki tych rynków pod względem wskaźników bezrobocia i ich zmian. Gminy podmiejskie charakteryzowały się niższym poziomem wskaźnika bezrobocia we wszystkich latach analizy, natomiast gminy peryferyjne cechuje generalnie wyższy niż średnia dla województwa wskaźnik bezrobocia. Ciekawa z punktu widzenia dalszych badań jest identyfikacja lokalnych rynków pracy województwa zachodniopomorskiego, które pomimo ich peryferyjnego położenia charakteryzują się szczególnie w ostatnich latach analizy wskaźnikami bezrobocia niższymi niż średnie wskaźniki dla województwa.

LITERATURA

- Abraham F., 1995, *Regional Adjustment and Wage Flexibility in the European Union*. University of Leuven, Mimeo.
- Bradley S., Taylor J., 1997, *Unemployment in Europe: A Comparative Analysis of Regional Disparities in Germany, Italy and the UK*, Kyklos, nr 50.
- Gawrycha M., Szymczak A., 2010, *Przestrzenne zróźnicowanie rynków pracy z punktu widzenia popytu na pracę*, „Współczesna ekonomia”, nr 1.
- Góra M., Sztanderska U., 2006, *Wprowadzenie do analizy lokalnego rynku pracy*. Przewodnik, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa.
- Grabiński T., 2003, *Analiza taksonometryczna krajów Europy w ujęciu regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.

Puga D., 1998, *Geography Lessons*, "European Economic Perspectives", nr 18.

Tuziak A., *Innowacje jako instrument pobudzania wzrostu gospodarczego i ograniczania nierówności w regionie Podkarpacia*, www.univ.rzeszow.pl/ekonomia/zeszyt5/22 (30.09.2012 r.).

www.stat.gov.pl (30.09.2012 r.).

www.wup.pl (30.09.2012 r.).

Streszczenie

Rynek pracy w województwie zachodniopomorskim jest pod wieloma względami specyficzny, a o specyfice tego regionu decyduje układ lokalny województwa. Brak aglomeracji, dużych miast spowodował problem braku ośrodków wzrostu w województwie. Przeważająca większość gmin w województwie zachodniopomorskim to gminy wiejskie, o popegeerowskim charakterze. Dodatkowo transformacja ustrojowa lat 90. XX w. spowodowała na tych obszarach szybki wzrost bezrobocia i spadek poziomu aktywności zawodowej ludności. Przeprowadzona analiza wskazuje jednak, że proces zróżnicowania jest trwały, lecz nie nieodwracalny, a w badaniu pojawiły się gminy, które odwróciły tę tendencję.

Regional Adjustment of rural labour markets in West-Pommerania voivodship

Summary

The subject of the analyses was changes in employment and unemployment in Szczecin as well as chosen rural and urban gminas of West Pomerania voivodship in 2001–2011. The labour market in West Pomerania voivoship is unique in many respects. Rural areas of former state-owned farms have an impact on this situation among other factors. Economic transformations after 1989 caused a rapid unemployment increase in these areas and professional activity decrease. The analysis conducted shows that after 2001 rural communes were characterized by the greatest dynamics of employment growth and the distinct fall in the jobless total.